

Comprehensive analysis of the status and trends of agricultural enterprises' investment security is carried out by volume, directions, sources of funding and efficiency of investments depending on the size of enterprises, organizational and legal forms of management, direction and production efficiency. We substantiated the methodical approach and carried out assessment of the agricultural enterprises' investment security effect on the level of their development, with the result that proved the feasibility of using the reproduction cash flow of agricultural enterprises as a productive indicator in determining the investment impact to ensure their development.

We have made forecasting the level of investment security and have modeled its influence on the development of agricultural enterprises; we analyzed the ways and possibilities to attract external sources of investment security. We have developed recommendations on the formation of investment security and increasing their efficiency in agricultural enterprises, depending on the specialization and efficiency. It was determined that the level of investment to ensure a greater effect on the conditions of development in the agricultural enterprises specializing in milk production than those that grow grain and sunflowers. We revealed that in the agricultural enterprises that actively invest in the production, such as crops and livestock, are prerequisites for the expanded reproduction of the production process as a whole and for each of the factors of production. The need for formation and effective use not only their own, but also of external investment funding is justified, among these sources stand out loans from banks and other institutions.

Key words: investments, investment security of development, agricultural enterprise, reproduction cash flow, profit, leasing.

Дата надходження до редакції: 25.03.2016

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.

УДК 338.512: 631.14:637.1

МАРЖИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВИТРАТ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ СКОТАРСТВА

І. В. Лозинська, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

У статті наводиться приклад застосування маржинального аналізу прибутків та результатів діяльності сільськогосподарських підприємств – товаровиробників в галузі скотарства. Враховуючи той факт, що метод маржинального доходу побудований на тезі, що зі зростанням обсягу реалізації умовно-постійні витрати на одиницю продукції зменшуються. Тому в першу чергу для досягнення позитивних результатів слід нарощувати обсяги виробництва продукції.

Ключові слова: виручка, прибуток, витрати, беззбитковість, продукція скотарства, маржинальний аналіз, сільськогосподарські підприємства

Постановка проблеми. Сільськогосподарські підприємства – товаровиробники продукції скотарства на сьогоднішній день перебувають в таких умовах, що їм конче необхідно визначити межі власної діяльності для досягнення максимальної ефективності. Тобто важливим управлінським рішенням є правильне обґрунтування та визначення такого рівня виробництва, нижче і вище якого підприємницька діяльність стає недоцільною. Взаємозалежність показників «витрати - обсяг виробництва – прибуток» може стати відправною точкою в аналізі всієї діяльності підприємства та визначити темпи його зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основоположниками маржинального аналізу в вітчизняній літературі можна вважати Г.В. Савицьку, яка вперше при плануванні діяльності дослідила взаємозв'язок витрат та результатів діяльності з урахуванням впливу окремих факторів. У наукових дослідженнях А. А. Ветрова, Л. Геловея започатковані загальні підходи до ор-

ганізації операційного аналізу витрат та прибутку підприємств. Визначенню результативності та прибутковості діяльності сільськогосподарських підприємств в галузях тваринництва присвячені праці Я.М. Надворняк, М.К. Пархомця, М.М. Ільчука, П.Я. Поповича та інших.

Постановка завдання. Саме тому на сьогодні достатньо актуальним є визначення не лише показників прибутковості виробництва продукції скотарства, а і дослідження впливу окремих факторів на формування прибутку.

Виклад основного матеріалу. Важливим резервом підвищення ефективності виробництва продукції скотарства в сільськогосподарських підприємствах області є збільшення продуктивності тварин. Це підтверджує проведене групування у 186 сільськогосподарських підприємствах Сумської області (що складає 66 % від загальної кількості підприємств області), зайнятих виробництвом продукції скотарства (табл.1).

Вплив концентрації молочного поголів'я ВРХ на ефективність виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах Сумської області в 2014 році

Показники	Поголів'я тварин, гол.			
	I до 99 корів	II від 100 до 299 корів	III від 300 до 499 корів	IV більше 500 корів
Кількість підприємств, од.	79	39	18	62
Кількість корів (в середньому на 1 підприємство), гол.	85	186	422	639
Вироблено молока, ц:				
-на підприємство, ц	2734	6837	17935	32154
-на середньорічну голову, кг	3217	3676	4250	5032
Витрати праці на середньорічну голову, люд.-год/ц	12,2	6,3	5,7	5,2
Повна собівартість 1 ц молока, ц	307,0	289,5	276,5	270,1
Ціна реалізації молока, грн/ц	322,3	318,7	323,5	323,2
Витрати на середньорічну голову, грн	8931,6	10335,5	8755,5	7985,2
Отримано прибутку:				
-на 1 ц молока, грн	15,3	29,2	47,0	53,1
-на 1 середньорічну голову, грн.	492,2	1073,4	1997,5	2671,9
Рентабельність, %	4,9	10,0	17,0	19,7

Джерело: розраховано автором за даними Головного управління статистики в Сумській області

В Сумській області функціонує 70 великотоварних сільськогосподарських підприємств з поголів'ям молочних корів 400 голів і більше, на яких виробляється за рік 63% молока від загального виробництва з високими показниками якості, що позитивно впливає на формування закупівельних цін.

Так, наприклад, логічним є те, що в першій групі, де підприємства в середньому мають 85 корів, показники економічної ефективності виробництва молока є найнижчими. Проблемою є низька якість молока в цій групі підприємств через переважно ручне доїння, відсутність молокопроводів та молочних блоків.

Враховуючи сукупні витрати на одну середньорічну голову (яка найбільша в групі II з поголів'ям від 100 до 299 голів корів), говорити про прибутковість можна лише при перевищенні середньорічного надою на 1 корову позначки 3500 кг. У такому випадку забезпечується окупність витрат та забезпечується найпростіше розширене відтворення в продукції.

Підвищення концентрації поголів'я корів призводить до підвищення показників економічної ефективності виробництва молока, але для досягнення високої рентабельності слід в господарстві утримувати більше 500 голів корів. Саме такі підприємства можуть стати базою для інтенсивного відтворення продукції скотарства на основі використання високопродуктивної худоби, будівництвом сучасних ферм, застосуванням енергоощадних технологій, вдосконаленням системи мотивації та оплати праці та раціональним використанням наявних ресурсів.

За 2007-2014 роки в області введено в дію 20 доїльних залів з модернізацією тваринницьких приміщень для безприв'язного утримання молочної худоби.

В 43 сільськогосподарському підприємстві

встановлено 85 молокопроводів. Впровадження новітніх енергозберігаючих технологій, залучення інвестицій у скотарство значно вплинуло на підвищення продуктивності дійного стада, збільшення валового виробництва молока та його якості.

Племінна база області по молочному скотарству представлена 8 племінними заводами (в яких утримується близько 2,6 тис. корів) та 17 племрепродукторів (2,7 тис. голів корів) в яких розводяться породи українська чорно-ряба молочна порода, українська бура молочна, українська червоно-ряба молочна, лебединська, швіцька, симентальська.

Розведенням м'ясної худоби займається 14 сільськогосподарських підприємств, з яких 1 племінний завод ТОВ АФ «Україна» Шосткинського району по розведенню української м'ясної породи, 2 племрепродуктори: по світлоаквітанській породі (Іванівська дослідно-селекційна станція Охтирського району) та лімузинській породі (ПрАТ АФ «Мрія» Конотопського району). Середньодобові прирости на відгодівлі великої рогатої худоби в таких підприємствах складають понад 800 грам. У середньому по області середньодобові прирости на вирощуванні ВРХ в сільськогосподарських підприємствах дорівнюють 440-500 г.

Розвиток сучасного м'ясного скотарства орієнтований на інтенсивний характер, тому вимагає більш кардинальних заходів щодо відновлення. Тому на сучасному етапі надзвичайно актуальною залишається проблема збільшення м'ясного поголів'я та продуктивності ВРХ у сільськогосподарських підприємствах, застосовуючи організаційно-економічний механізм відродження продукції на основі концентрації та інтенсифікації (табл.2).

**Вплив концентрації поголів'я на ефективність виробництва м'яса ВРХ
в сільськогосподарських підприємствах Сумської області в 2014 р.**

Показники	Поголів'я тварин, гол.			
	I до 299 голів	II від 300 до 599 голів	III від 600 до 999 голів	IV більше 1000 голів
Кількість підприємств, од.	5	22	56	11
Поголів'я (в середньому на 1 підприємство), гол.	178	450	789	1478
Приріст 1 голови ВРХ, ц	66,5	73,3	81,4	79,5
Виробництво приросту ВРХ на 1 господарство, ц	273,2	454,4	632,2	866,6
Середньодобовий приріст, г	430	455	488	715
Витрати праці на середньорічну голову, люд.-год/ц	132,6	120,5	84,4	112,5
Витрати кормів на 1 ц приросту, ц.корм.од	22,5	18,1	10,4	17,0
Повна собівартість 1 ц приросту, грн	1950,0	1946,9	1855,8	1730,4
Витрати на середньорічну голову, грн	9355,5	8522,8	6976,3	6524,6
Ціна реалізації, грн/ц	1352,3	1453,5	1455,0	1527,3
Отримано збитку:				
-на 1 ц приросту, грн.	597,7	493,4	400,8	203,1
-на 1 середньорічну голову, грн.	39747,1	36166,2	32625,1	16146,5
Рентабельність, %	-30,6	-25,3	-21,6	-11,7

Джерело: розраховано автором за даними Головного управління статистики в Сумській області

Аналізуючи наведені дані відзначаємо, що із зростанням середньодобових приростів знижується собівартість відгодівлі тварин, одночасно підвищується витрати на утримання середньорічного поголів'я та ціни реалізації їх живої маси. Якщо на підприємствах із середньорічним поголів'ям до 299 голів собівартість центнера приросту живої маси становить в середньому 1950 грн, то в групі із середньорічним поголів'ям понад 1000 голів собівартість приросту складає 1730,4 грн. При цьому також більш високі середньодобові прирости отримують сільськогос-

подарські підприємства з підвищеною концентрацією поголів'я.

Собівартість є в даному випадку основним показником конкурентоспроможності підприємств, бо зменшення цього показника в умовах невисокої закупівельної ціни на м'ясо ВРХ є запорукою виживання.

Структура виробничих витрат в м'ясному та молочному скотарстві є незмінною протягом останніх десяти років, за виключенням незначного підвищення витрат на оплату праці з відрахуваннями (рис.1).

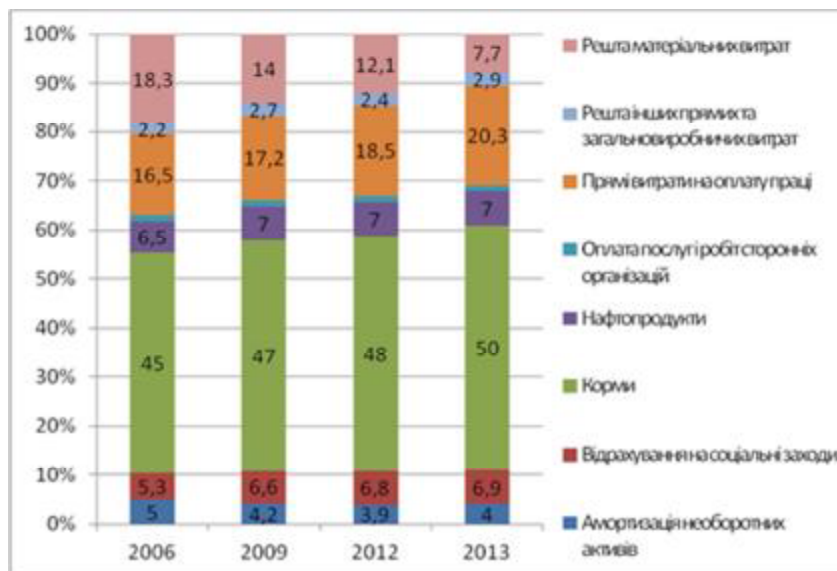

Рис.1. – Структура матеріальних витрат при виробництві продукції скотарства в сільськогосподарських підприємствах Сумської області

Джерело: розраховано автором за даними форми № 50-с.г.

Враховуючи, що в скотарстві основними витратами є вартість кормів, слід розглянути вплив ціни на корми на ефективність господарю-

вання сільськогосподарських підприємств (табл.3).

**Аналіз вартості кормів при виробництві продукції скотарства
в сільськогосподарських підприємствах**

Показник	Роки					2014 / 2006, %
	2006	2008	2010	2012	2014	
Ціна комбікорму, грн/т	1180,2	1220,3	1340,0	1420,7	1660,6	140,7
Собівартість кормових коренеплодів, грн/т	111,4	139,7	162,1	202,4	235,5	211,4
Собівартість сінажу, грн/т	69,3	92,2	114,6	125,9	147,5	212,8
Собівартість силосу, грн/т	71,8	91,6	113,3	135,4	155,3	216,3
Виробничі витрати на виробництво приросту ВРХ, грн/т	6544,4	8335,5	10444,6	12297,3	2142,8	298,9
Виробничі витрати на виробництво молока, грн/т	782,6	1079,0	1549,9	1793,0	2357,4	262,9

Джерело: розрахунки автора

Отже, як свідчать проведені розрахунки, виробничі витрати на отримання продукції скотарства прямо пропорційно залежать від вартості кормів.

Проте, рівень собівартості приросту ВРХ залежить від системи факторів. Вплив деяких із них на виробничу собівартість 1 ц приросту ВРХ (у) досліджувався на прикладі 156 сільськогосподарських підприємств Сумської області з використанням кореляційно-регресійного аналізу. Для цього були відібрані наступні фактори:

x_1 - середньодобовий приріст ВРХ, г.;

x_2 - затрати праці на 1 ц. приросту, люд.-год.;

x_3 - затрати корму на 1 ц. приросту, ц. корм. од.

x_4 - частка витрат на корми в структурі собівартості, %

Одержана кореляційна залежність собівартості 1 ц приросту ВРХ від відібраних факторів має вигляд:

$$y_x = 344,5 - 0,883x_1 + 5,343x_2 + 7,211x_3 + 11,542x_4.$$

$$R = 0,63.$$

Отже, проведені дослідження вказують, що для зниження собівартості приросту ВРХ та підвищення економічної ефективності продукції скотарства першочерговими завданнями є: підвищення продуктивності тварин та зниження витрат на корми. Це означає, що слід раціонально підходити до створення збалансованої системи годівлі тварин, яка забезпечить потреби тварин та буде економічно вигідною для підприємства.

Для регресійного аналізу залежності собівартості виробництва молока було визначено наступні фактори:

x_1 - середньорічний надій на 1 корову, кг;

x_2 - затрати праці на виробництво 1 ц молока, люд.-год.;

x_3 - затрати корму на виробництво 1 ц молока, ц. корм. од.

x_4 - частка витрат на корми в структурі собівартості, %

Одержана кореляційна залежність собівартості виробництва 1 ц молока від відібраних факторів має вигляд:

$$y_x = 744,3 - 0,113x_1 + 4,441x_2 + 5,316x_3 + 8,441x_4.$$

$$R = 0,67.$$

Як свідчать проведені розрахунки, при виробництві приросту ВРХ та молока спостерігається залежність від однакових факторів: зростання результативного показника відбувається при збільшенні продуктивності тварин, а на збільшення собівартості найбільше впливає вартість кормів та їх витрати в процесі виробництва продукції.

Перевіримо отримані розрахунки відповідно до концентрації поголів'я ВРХ в сільськогосподарських підприємствах. Для цього спочатку зробимо припущення щодо загальної тенденції в зміні собівартості: собівартість повинна зменшуватись при підвищенні концентрації поголів'я ВРХ, бо тільки в цьому випадку підприємству доцільно запроваджувати власне кормовиробництво (табл.4).

Таблиця 4

Результати кореляційно-регресійного аналізу залежності собівартості виробництва продукції скотарства від концентрації поголів'я

Група	Поголів'я ВРХ	Площа під кормовими культурами в середньому на 1 підприємство	Середнє поголів'я на 1 підприємство, гол.	Собівартість 1 ц продукції, грн.	Рівняння регресії	R ²
Молоко						
I	до 99 гол	312,3	64	3210,0	$Y=58,3+0,002x$	0,37
II	100-299	631,8	211	2944,5	$Y=106,04 - 0,12x$	0,11
III	300-499	739,6	422	2488,5	$Y=308,4 - 0,29x$	0,16
IV	більше 500	1380,0	830	2230,1	$Y=566 - 0,44x$	0,41
Приріст ВРХ						
I	до 299	465,4	206	1950,0	$Y=412,6+0,41x$	0,44
II	300-599	867,4	467	1946,9	$Y=289 + 0,16x$	0,19
III	600-900	1843,9	716	1855,8	$Y=644,9 - 0,26x$	0,39
IV	більше 1000	2234,3	1688	1730,4	$Y=179,6 - 0,39x$	0,47

Джерело: розрахунок автора

Згідно результатів кореляційно-регресійного аналізу залежності виробничої собівартості 1 ц молока від площі під кормовими культурами по підприємствах, що увійшли в групи з визначеною кількістю поголів'я ВРХ було виявлено, що зв'язок між собівартістю та площею під кормовими культурами в сільськогосподарських підприємствах з поголів'ям до 99 голів та понад 500 голів ВРХ є найщільнішим, лише з тією різницею, що в першій із зазначених груп ця залежність проявляється у збільшенні собівартості при розширенні площі кормових культур, а в іншій групі – цей зв'язок носить обернений характер, що й свідчить про доцільність проведення власного кормовиробництва.

Аналогічна тенденція спостерігається і при вирощуванні ВРХ на м'ясо. Так, наприклад, ефект від концентрації поголів'я починає прояв-

лятися в господарствах III та IV груп (від 600 голів ВРХ). Слід зазначити, що саме ці підприємства є основними товаровиробниками в продукції м'ясного скотарства в Сумській області та забезпечують ринок 60% продукції.

Для підтвердження викладеної вище інформації щодо ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств Сумської області в продукції нижче наводиться аналіз показників розвитку скотарства в передових господарствах за 2014 рік. Для проведення розрахунків проводять розподіл витрат на постійні та змінні, що дозволить розрахувати маржинальний прибуток та провести аналіз суми покриття. Згідно прийнятої методології, необхідно буде розрахувати наступні показники: питома вага маржинального доходу, зона безпеки, зона стійкості, зона беззбитковості виробництва. Результати розрахунків наводимо в таблиці 5.

Таблиця 5

Розрахунок показників CVP-аналізу функціонування підприємств в продукції скотарства

Показники	СВК АФ «Перше травня»	ТОВ «Велетень»	ТОВ «Вітчизна»	ПАТ «Радгосп Шевченківський»	ПП «Довжик»
<i>Молоко</i>					
Валове виробництво молока, ц	17025,8	40704,0	28300,8	30537,4	32717,4
Виробничі витрати, тис.грн	134445,1	960932,1	150278,3	229644,5	151130,0
-з них змінних витрат, тис.грн	96156,3	61677,7	121723,2	19685,5	10845,4
Виручка від реалізації, тис.грн	176959,1	122079,4	188763,7	312158,7	180258,9
Коефіцієнт маржинального доходу, %	45,66	49,48	35,52	53,69	47,99
Обсяг беззбиткового виробництва, ц	25958,3	32433,5	22397,2	69383,9	46240,1
Зона стійкості роботи (закриття), ц	11853,0	27831,1	18839,8	64996,7	43427,7
Зона безпеки, ц	28822,7	8270,5	39853,8	26994,1	8960,9
<i>Приріст ВРХ</i>					
Валове виробництво приросту ВРХ, ц	2595,44	1982,04	3376,65	4811,98	2361,93
Виробничі витрати, тис. грн	68003,2	41322,0	72213,4	72416,2	46789,9
-з них змінних витрат, тис.грн	52544,2	23289,3	58965,5	70544,3	33299,2
Виручка від реалізації, тис. грн	14,5	14,5	14,7	15,0	14,5
Коефіцієнт маржинального доходу, %	6,19	18,88	3,65	2,23	2,69
Обсяг беззбиткового виробництва, ц	5229,07	3473,18	5740,29	5607,42	3907,35

Джерело: розрахунок автора

На основі проведеного аналізу даних можна говорити про підтвердження висунутої гіпотези щодо залежності результативності діяльності підприємства від кількості та продуктивності поголів'я.

Зважаючи на процеси, що відбуваються в продукції, слід визначити можливі рівні коливання ефективності – беззбитковості та зони безпеки, що дасть основу для прийняття управлінських рішень.

Висновки. Маржинальний аналіз виявив методологічні розмежування в дослідженні продукції скотарства в зазначених сільськогосподарських підприємствах Сумської області. Так, наприклад, товаровиробники, що спеціалізуються на виробництві молока, своїм обсягом виробництва перевищили точку беззбитковості, забезпе-

чивши собі прибутковість діяльності. Вони мають достатній запас міцності (зону безпеки), що зменшує ризики.

У продукції м'ясного скотарства ситуація значно гірша. При розрахунку маржинального доходу було виявлено, що ціна закупівлі сировини переробними підприємствами не покриває навіть змінних витрат, тому обсяг беззбиткового виробництва в продукції м'ясного скотарства значно вища фактичного обсягу виробництва.

Метод маржинального доходу побудований на тезі, що зі зростанням обсягу реалізації умовно-постійні витрати на одиницю продукції зменшуються. Тому в першу чергу для досягнення позитивних результатів слід нарощувати обсяги виробництва продукції.

Список використаної літератури:

1. Ветров, А. А. Операционный аудит-анализ [Текст] / А. А. Ветров. – М.: Перспектива, 1996. – 227с.
2. Геловой, Л. Операционный менеджмент. Принципы и практика [Текст] / Лес Геловой. – СПб:

Питер, 2002 – 247с.

3. Жмайлов, В. М. Організаційно-економічні основи управління прибутком сільськогосподарських підприємств: монографія / В. М. Жмайлов, О. Г. Жмайлова, О. О. Бабицька та ін. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2014. – 308 с.

4. Надворняк Я. М. Аналіз беззбитковості у рентабельному виробництві яловичини / Я. М. Надворняк // Економіка АПК. – 2010. – № 9. – С. 37-39.

5. Пархомець М.К. Економічна ефективність розвитку молочного скотарства у аграрних підприємствах регіону [Електронний ресурс] / М. К. Пархомець, Л. М. Уніят // Сталій розвиток економіки. - 2014. - № 1. - С. 62-72.

6. Попович, П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання [Текст]: Підручник / П. Я. Попович. – К.: Знання, 2008, – 630 с.

7. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Минск: ООО “Новое знание”, 1999. – 688 с.

МАРЖИНАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РАСХОДОВ И РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ОТРАСЛИ СКОТОВОДСТВА

Лозинская И.В.

В статье приводится пример применения маржинального анализа прибыли и результатов деятельности сельскохозяйственных предприятий - товаропроизводителей в области скотоводства. Метод маржинального дохода построен на тезисе, что с ростом объема реализации условно-постоянные затраты на единицу продукции уменьшаются. Поэтому в первую очередь для достижения положительных результатов следует наращивать объемы производства продукции.

Ключевые слова: выручка, прибыль, расходы, безубыточность, продукция скотоводства, маржинальный анализ, сельскохозяйственные предприятия.

MARGIN ANALYSIS COSTS AND RESULTS OF AGRICULTURAL COMPANIES IN CATTLE BREEDING INDUSTRY

Lozynska I.V.

The article is an example of the application of marginal analysis of inputs and outputs in activities of agricultural enterprises - manufacturers in cattle breeding industry. Marginal income method is built on the premise that with the growth of sales volume conditionally fixed costs per unit of production decreased. Therefore, in the first place to achieve positive results should increase production volumes.

Keywords: revenue, profits, costs, break-even, products of cattle breeding, marginal analysis, agricultural enterprises.

Надійшло до редакції: 12.04.2016 р

Рецензент: д.е.н., професор Олійник О.В.